

Bava Kamma

Shiur 2

Summary of the Mishnah

STAGE	1	2	3	4	5
שור – Ox					
בור – Pit					
מבעה – <i>Maveh</i>					
הבער – Fire					

1. The **ox** and the **maveh** are not the same but both have רוח חיים and are therefore...
2. ... more strict than the **fire**.
3. Yet the **ox**, **maveh** and the **fire** all move and do damage ...
4. ... unlike the **pit**.
5. All of them however require the owner to pay damages.

The problem with the בור

אהל תורה, ישיבת אור אלהן דף ד

ולא זה זה שדרכן לילך ולהזיק כהרי הבור - הרעק"א (בדו"ח מכת"י) הקשה דבלא"ה אי"א למילף בור משאר אבות נזיקין, דמבואר בגמ' (דף כ"ט) דבור ברה"י אינו ברשותו של אדם ועשאו הכתוב כאילו הוא ברשותו, ומבואר דלולי גזיה"כ שעשאו הכתוב ברשותו לא היה חייב בנזקיו כיון שאינו ממונו, וא"כ איך אפשר למילף משאר אבות שהן ממונו. והניח בצע"ג. ועיין בחי"ר ר' אריה לייב סי' מ"ט. [ובעיקר הדין דעשאו הכתוב ברשותו, לכאוי יליע דהרי התוסי בדף ג' ע"ב כתבו דגם באש א"צ שתהא ממונו אלא המדליק בנרו של חבירו חייב, ומדוע לגבי אש לא הוצרך החידוש דעשאו הכתוב ברשותו, ועיין מש"כ בזה בדף ג' ע"ב (בהערה)].

What makes a person חייב for damages?

דרך י"ם, ר' מרדכי צבי צאהן בבא קמא ב. (ב)

(ב) הצד השווה שבהן שדרכן להזיק ושמירתן עליך - האבן האזל (ריש הלכות נזקי ממון אות יד) חוקר אם יסוד החיוב בממון המזיק הוא מחמת פשיעתו שלא שמר וכדמשמע לישנא דמתני' לקמן ט: ובפרש"י שם או דיסוד החיוב הוא משום שהתורה חייבה כל אדם על היזק ממונו כמו על היזק גופו, אלא שאם שמר פטור משום דהוי אנוס, ובאחרונים הוכיחו מכמה דוכתי דהתורה חייבה אותו על ממונו שהזיק, ובחידושי הגרש"ר (סי' א) כתב דע"כ אין החיוב על פשיעתו שלא שמר דא"כ ליכא ארבעה אבות נזיקין אלא בכולהו מתחייב משום פשיעתו, ועוד הוכיח מהא דמי שפשע ולא שמר על שורו שלא יברח והפקיר את שורו קודם שהזיק דפטור ולא אמרינן שיתחייב על פשיעתו יעו"ש שהאריך (ואיך להוכיח ממה שיש איסור להזיק וחיוב כופר דהחיוב הוא על פשיעתו דאין הכרח שחיוב הממון הוא מחמת שעבר על האיסור ועי' בשיעורי הגר"ד זצ"ל בזה, וע"ע בקה"י סי' א שהביא המקור שיש איסור להזיק).

אמנם עדיין יש לחקור אפי' אי נימא דהחיוב הוא על ממונו שהזיק מ"מ יש להסתפק אם חייב בכל גווני על נזקי ממונו והשמירה הוי "פטור" משום שאנוס או דכל החיוב על נזקי ממונו הוא רק כשלא שמר עליהם, ונפק"מ בכה"ג שיש ספק אם שמר דאם השמירה הוי "פטור" א"כ כשיש ודאי סיבה לחייב וספק פטור א"א לפוטרו אבל אם כל החיוב על ממונו הוא כשלא שמר א"כ בספק שמירה הוי ספק בעצם החיוב ופטור, ועי' בשיעורי הגר"ד זצ"ל (אות כח) שהאריך בזה ומסיק דלכו"ע בספק שמירה פטור.

The Gemara

GEMARA: The fact that [the Tanna – the author of the Mishnah] speaks of primary categories (אבות) it implies that there are subcategories (תולדות) as well.	גמ'. מדקתני אבות - מכלל דאיכא תולדות.
Are the subcategories similar in law to the primary categories, or are they not similar to them?	תולדותיהן כיוצא בהן או לאו כיוצא בהן?
With respect to Shabbat, we learned in a Mishnah: THE PRIMARY MELACHOS (CATEGORIES OF CREATIVE ACTIVITY FORBIDDEN) ARE FORTY MINUS ONE. The term אבות here also implies that there are subcategories, and in this context the subcategories are similar to the primary categories in law.	גבי שבת תנן: אבות מלאכות ארבעים חסר אחת; אבות - מכלל דאיכא תולדות, תולדותיהן כיוצא בהן.
There is no difference if one accidentally transgressed a primary category of melacha – one must bring a <i>chattas</i> (sin offering) – or its subcategory. Similarly, if one wilfully transgressed, one would be stoned for transgressing a primary category and one would be stoned for transgressing a subcategory.	לא שנא אב - חטאת, ולא שנא תולדה - חטאת, לא שנא אב - סקילה, ולא שנא תולדה - סקילה.
Then what is the difference between primary and sub-categories?	ומאי איכא בין אב לתולדה?
A practical difference occurs when someone transgresses two [different] primary categories in one act or two [different] subcategories in one act – one is liable for each one.	נפקא מינה, דאילו עביד שתי אבות בהדי הדדי, אי נמי שתי תולדות בהדי הדדי - מחייב אכל חדא וחדא,
But if someone transgresses a primary category and its subcategory in one act, one would only be liable for one.	ואילו עביד אב ותולדה דידיה - לא מחייב אלא חדא.

If he cut down a tree and planted another in its place, thus transgressing the two *avos melachos* of reaping and planting. The Gemara's use of the term בהדדי הדדי, at the same time, does not refer to the simultaneous commission of the two transgressions, but rather to the performance of the two acts within a single period of unawareness (בהעלם אחד). For example, if both of the acts were performed under the mistaken impression that neither of them were forbidden *melachos*, and the person did not become aware of his sin until after both acts were performed, the acts would be deemed as having been performed "at the same time," even if they were in fact performed at different times.

With respect to performing a primary category and a subcategory together, if someone planted a tree and then watered it, thus transgressing the primary category *melacha* of planting and a *toladah* of that same primary category in one period of unawareness, he need bring only one sin offering, for he has transgressed only one category of *melacha* within a single period of unawareness.

ד"ה לא מחייב אלא חדא Rashi

חידושי רבי אריה לייב ז"ב

ובחולדה שוב צוה לכאז דעל שניכס אינו חייב אלא קרבן אחד וגם הקרבן על שניכס הוא צא, ומדי רשיי משמע דהא דלא מחייב אלא חדא הוא משום גריעותא בחולדה דמשום דכוי חולדה כאז שכבר נתחייב עליו קרבן פיי פטור מקרבן צפיע וזכ ל"ע.

ב) בגמ' דף ב' צניק מאי איכא צין אב לחולדה וכי ואילו עביד אב וחולדה דידיה לא מחייב אלא חדא וכי רשיי אלא חדא אלא מלאכה אכל לחולדה דידיה לא מחייב עכ"ל, וליע דהא צפיעות מה דלא מחייב אלא חדא צפיע אב וחולדה דידיה הוא משום דכמו עושה מלאכה ב' פעמים בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת כמו כן אב וחולדה דידיה הוי מלאכה אחת ב' פעמים, ונמלא דאין שום גריעותא בחולדה מה דלא מחייב אלא חדא,

אהל תורה, ישיבת אור אלהנן דף ה

דאילו עביד שתי אבות בהדי הדדי וכו' מחייב אכל חדא וחדא ואילו עביד אב וחולדה דידיה לא מחייב אלא חדא - בפשטות הטעם שאם עושה אב וחולדה דידיה חייב רק אחת מפני שאין כאן חילוק מלאכות, והוי כעושה מלאכה אחת ב' פעמים שאינו חייב אלא אחת, וכמו שהאוכל כזית חלב ב' פעמים בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת וכדו', דאע"פ שהחייב הוא על שתיהן מ"מ כך הוא הדין שמתכפר בחטאת אחת על שתיהן. [ומבואר בשבת דף ע' דמסברא היה הדין דאפילו העושה ב' אבות מלאכות אינו חייב אלא אחת, דהכל הוא שם אחד של חילול שבת, אלא ילפינן מקרא דיש חילוק מלאכות]. וכמו"כ מבואר במתניי שבת דף ס"ח ע"א שאם עושה ב' תולדות של אב אחד אינו חייב אלא אחת, והטעם כנ"ל דהוי כמלאכה אחת. וכ"כ רשיי בשבת שם וז"ל היכא דהווי ב' תולדות דאב אחד או אב ותולדה שלו דאינו חייב אלא אחת וכו' דהרי הוא "כעושה וחוזר ועושה" בהעלם אחד ואין חילוק חטאות בהעלם אחד בגופי עבירה שאינן דומין. וכ"כ רשיי בשבת דף ו' ע"ב וז"ל שאפילו עשה תולדותיהן עמהן אינו מביא על התולדה היכא דעשאה עם אביה דהו"ל "כעושה וחוזר ועושה דכולה חדא עבירה היא".